

Debreceni Ítéltábla

Gf.IV.30.316/2020/10.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Kósa Balázs ügyvéd (FÉL CÍME) által képviselt FELPERES NEVE (FELPERES CÍME, Cg..., adószám: ...) felperesnek -, a Rátky és Társa Ügyvédi Iroda (FÉL CÍME, ügyintéző: dr. Rátky Miklós ügyvéd) által képviselt ALPERES NEVE (ALPERES CÍME, Cg..., adószám: ...) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében az Egri Törvényszék 2020. november 13-án meghozott 4.P.20.082/2020/14. számú ítélete ellen a felperes részéről 15. sorszámon előterjesztett fellebbezés alapján indult másodfokú eljárásban – a 2021. március 4. napján megtartott tárgyalás alapján – 2021. március 25-én meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy térítsen meg az államnak – a székhelye szerinti adó- és vámigazgatóság felhívásában megjelölt módon, határidőben és számlára – 2 500 000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 4 320 000 forint perköltséget.

[2] Az ítéletben megállapított tényállás szerint az 1992-ben alapított felperesi gazdasági társaság az alapításától kezdődően folyamatosan szerződéses kapcsolatban állt az alperessel, amelynek keretében a felperes egyrészt az alperes megrendelése alapján bányászati tevékenységet folytatott az alperes által TELEPÜLÉS1-n és TELEPÜLÉS2-n működtetett bányákban, másrészt segédgépeket biztosított az alperes részére az általa közvetlenül, a saját gépeivel végzett bányászati tevékenységhez.

[3] A 2000. évet követően a felek közötti szerződések megkötését minden esetben közbeszerzési eljárás lefolytatása előzte meg. Ezen időpontot követően kezdett kialakulni a felek között az a gyakorlat, hogy abban az esetben, ha a felperes a vállalkozási szerződés alapján őt megillető vállalkozói díjat a szerződésben foglalt fizetési határidőt megelőzően igényli az alperestől, ezen kérésének az alperes eleget tesz, azonban ezért a számla szerinti vállalkozói díj összegéből napra lebontva évi 16,5%-os mértékű levonásokat eszközöl.

[4] 2003 után a felperes több száz esetben kezdeményezett előzetes teljesítést az alperesnél, amelyeket az alperes minden esetben teljesített azzal, hogy a számla összegéből minden

esetben 16,5%-ot levont. A felperes az alperes ekkénti teljesítését 15 éven keresztül kifogás nélkül elfogadta.

[5] 2009 szeptemberében a peres felek ... számon újabb vállalkozási szerződést kötöttek (a továbbiakban: I. számú szerződés), amelyben a felperes az alperes TELEPÜLÉS2 és TELEPÜLÉS1 bányáiban folytatott bányászati tevékenységhez kapcsolódó, a szerződésben részletesen meghatározott munkák elvégzésére vállalkozott.

[6] A szerződés időtartamát a felek 2010. január 1-je és 2013. december 31-e közötti időszakban határozták meg azzal, hogy az a megrendelt többletmennyiségek teljesítéséig meghosszabbodik.

[7] A szerződésben foglaltak szerint a felperes havonta két számla benyújtására volt jogosult azzal, hogy a tárgyhó 1-15. napja közötti teljesítésekre részszámla, az ezt követő teljesítésekre pedig végszámla kerül benyújtásra.

[8] A fizetési határidőt – alapesetben – a számla megrendelőhöz történő beérkezését követő 45 naptári napban határozták meg. A szerződés 8.7. pontjában ugyanakkor a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a számláját a teljesítést követő két munkanapon belül, de legkésőbb a tárgyhónapot követő második munkanapig az alperesnél érkezteti. Ebben az esetben pedig az alperes vállalta, hogy a számlát – 45 naptári nap helyett – 10 naptári napon belül átutalással teljesíti.

[9] A szerződés 8.2.4. pontjában a felek rögzítették, hogy az alperest mindkét bányára vonatkozóan az elszámolási időszakban teljesített mennyiségeket alapulvéve árengedmény illeti meg azokban az időszakokban, amikor a felek kölcsönös egyetértése alapján az alperes előleget biztosít a felperes részére. Az árengedmény mértéke minden 100 000 000 forint nagyságú előleg rendelkezésre bocsátása esetén 0,25% azzal, hogy az előleg nagysága nem haladhatja be a 400 000 000 forintot.

[10] Az előleg rendelkezésre bocsátását illetően a felek abban állapodtak meg, hogy a felperes az előleg rendelkezésre bocsátásáról szóló kölcsönös írásos megállapodást követően, legkorábban minden hónap első napján, a végszámla benyújtásával egyidejűleg olyan nagyságú előlegigényt nyújt be, melynek teljesítéssel fedezett összege nem haladja meg a 100 000 000 forintot. A kért előleg a szerződés 8.7. pontjában foglalt feltételek szerint kerül megfizetésre, a megfizetett előleg pedig levonásra kerül a 8.4. pont szerint kiállított tárgyhavi végszámla összegéből.

[11] A szerződés tartalmazta azt a kikötést is, hogy az csak mindkét fél által cégszerűen aláírt írásbeli okirattal módosítható.

[12] 2012 decemberében ... számon a peres felek újabb vállalkozási szerződést kötöttek (a továbbiakban: II. számú szerződés), amelynek tárgya építési beruházás végrehajtása és annak felelős műszaki vezetése az alperes TELEPÜLÉS2 és TELEPÜLÉS1 bányáiban, a bányászati berendezések üzemének kiszolgálása és támogatása, láncfalpas tolólapos dózerekkel, kotrógépekkel, homlokrakódóval.

[13] E szerződés hatályba lépésének napja 2013. január 1-je volt, az időtartamát pedig a szerződésben meghatározott alapmennyiség, valamint az alperes által lehívott opciós mennyiség teljesítésére előírányzott negyedév végében határozták meg.

[14] A felperes e szerződés alapján is havonta két számla benyújtására volt jogosult, a fizetési határidőt azonban a számla beérkezését követő 30 naptári napban határozták meg.

[15] E szerződés szintén tartalmazta azt a kikötést, hogy az csak a mindkét fél által cégszerűen aláírt írásbeli okirattal módosítható.

[16] 2014. március 14-én a peres felek ... számon újabb vállalkozási szerződést kötöttek (a továbbiakban: III. számú szerződés), amely a 2014. július 1-je és 2015. december 31-e közötti időszakra vonatkozott, annak tárgya pedig lényegében megegyezett az I. számú vállalkozási szerződés tárgyával.

[17] A számlázásra, a fizetési határidőkre, valamint az előfinanszírozáshoz kapcsolódó kedvezményekre vonatkozó szabályok ugyancsak megegyeztek az I. számú szerződésben foglaltakkal azzal az eltéréssel, hogy a fizetési határidőt – alapesetben – a számla beérkezését követő 30 naptári napban, alvállalkozó igénybevétele esetén pedig az alvállalkozó részére történt kifizetés igazolását követő 15 naptári napban határozták meg.

[18] A szerződés 8.7. pontjában a felek rögzítették továbbá, hogy amennyiben a felperes a számláját a teljesítést követő két munkanapon belül, de legkésőbb a tárgyhónapot követő második munkanapig érkezteti az alperesnél, úgy a fizetési határidő – 30 naptári nap helyett – 10 naptári nap, alvállalkozói teljesítés esetén pedig – 15 naptári nap helyett – 8 naptári nap.

[19] Ez a szerződés szintén tartalmazta azt a kikötést, hogy az csak mindkét fél által cégszerűen aláírt írásbeli okirattal módosítható.

[20] 2014. június 26-án a peres felek ... számon újabb vállalkozási szerződést kötöttek (a továbbiakban: IV. számú szerződés), amelynek tárgya megegyezett a II. számú szerződés tárgyával, az időtartama pedig 2014. július 1-jétől 2018. június 30-ig terjedt.

[21] E szerződés alapján a felperes havonta szintén két számla benyújtására volt jogosult, amelyeket az alperes – főszabály szerint – a beérkezésüket követő 30 naptári napon belül, alvállalkozó igénybevétele esetén pedig az alvállalkozó részére történt kifizetés igazolását követő 15 napon belül volt köteles kiegyenlíteni.

[22] Ebben a szerződésben ugyancsak szerepelt az a kikötés, hogy a szerződés csak mindkét fél által cégszerűen aláírt írásbeli okirattal módosítható.

[23] A felperes az I-IV. számú szerződésekhez kapcsolódó teljesítéseiről a számláit szabályszerűen kiállította, és azokat megküldte az alperesnek. A számlákhoz írt kísérő levelein a felperes rendszeresen feltüntette, hogy „a fizetési határidő előtti teljesítés miatt felmerülő kamatokat társaságunk vállalja”.

[24] Az alperes a felperes ezen kérésének – a korábban kialakult gyakorlatnak megfelelően – akként tett eleget, hogy a számlákat azok teljesítési határideje előtt kiegyenlítette, azonban ennek során a számlák összegéből évi 16,5%-os mértékű levonást alkalmazott.

[25] E módszer alkalmazásával az alperes az I-IV. számú szerződésekhez kapcsolódóan 2013. és 2018. között kiállított felperesi számlák alapján összesen 27 050 898 056 forint kifizetést teljesített határidő előtt a felperes részére, amelynek során összesen 120 153 978 forintot vont le a felperesnek járó díjakból a fizetési határidő előtti teljesítésekre tekintettel.

[26] A felperes az alperesnek ezt a magatartását éveken keresztül tudomásul vette, az ellen kifogást nem emelt.

[27] Az alperes a 2013-2018. évekre vonatkozó, a felperes részére évente megküldött egyenlegközlő leveleiben is kimutatta a 16,5%-os mértékű levonásokból származó követeléseit, amit a felperes szintén nem kifogásolt.

[28] A felperes először a 2018. február 2-án keltezett levelében jelezte az alperesnek, hogy nem ért egyet az I-IV. számú szerződések tekintetében alkalmazott levonásokkal. Ebben a levélben a felperes az állítása szerint jogszerűtlenül visszatartott vállalkozói díjak összegét 117 451 442 forintban jelölte meg és felszólította az alperest annak megfizetésére.

[29] Ezt követően a felek több egyeztetést tartottak, a vitát azonban peren kívül nem sikerült rendezniük.

[30] A felperes az elsőfokú bírósághoz 2019. január 4-én benyújtott, eredeti keresetében 119 049 345 forint tőke és járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni „A Polgári Törvénykönyvről” szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 389. §-a, valamint „A Polgári Törvénykönyvről” szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:238. §-a alapján.

[31] A per során a felperes a keresetét többször módosította.

[32] A végleges formában fenntartott keresetében a felperes elsődlegesen 120 153 978 forint, másodlagosan 110 829 237 forint, harmadlagosan pedig 63 650 643 forint és ezen összegek járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

[33] Az elsődleges kereseti kérelme indokaként arra hivatkozott, hogy a peres felek között olyan tartalmú szóbeli megállapodás jött létre, hogy a számlák határidő előtti kiegyenlítése esetén az alperes a betéti kamatok elmaradásából származó jövedelem kiesésének megfelelő mértékű levonást végezhet a felperes számláiból, ami – állítása szerint – a jegybanki alapkamattal egyező mértékű levonást jelentett. Az alperes azonban ennél lényegesebb magasabb mértékű, 16,5%-os levonást végzett a számláiból, ezért a két mérték közötti különbözetet (a végleges kereseti kérelme szerint ez 120 153 978 forint) a régi Ptk. 389. §-a és a Ptk. 6:238. §-a alapján köteles részére visszafizetni.

[34] A másodlagos kereseti kérelmét a felperes a régi Ptk. 231. §-ának (4) bekezdésére és a Ptk. 6:132. §-ára hivatkozással terjesztette elő és abban az alperes által alkalmazott 16,5% mértékű „kamat” mérséklését kérte az általa megjelölt mértékre.

[35] A harmadlagos kereseti kérelmét a felperes azzal indokolta, hogy az I. és III. számú szerződések alapján az alperes 100 000 000 forint előleg után 0,25% mértékű árkedvezményre volt jogosult. Az előleg kifizetéséhez az alperes előlegszámla kibocsátását kérte a felperestől, amely előlegszámla fizetési határidejének utolsó napját megelőző átutalás esetén az alperes szintén alkalmazta a 16,5%-os bevonást, ami azt eredményezte, hogy az előleg kifizetése a felperes számára kettős szankcióval járt: egyrészt az előfinanszírozás miatti 0,25%-os árengedmény, másrészt a 16,5%-os mértékű levonás formájában.

[36] A felperes érvelése szerint amiatt, hogy az alperes az előlegszámlák esetén is alkalmazta a 16,5%-os levonást, a 0,25%-os árengedmény már nem illette meg, ezért az ezen a címen visszatartott összeget a régi Ptk. 318. §-a és a Ptk. 6:142. §-a alapján köteles részére visszafizetni.

[37] Az alperes a felperes valamennyi kereseti kérelmének az elutasítását kérte.

[38] A végleges formában fenntartott ellenkérelmében egyrészt vitatta felperesnek azt az állítását, hogy a felek között szóban olyan tartalmú megállapodás jött létre, amelyben a levonás mértékét a jegybanki alapkamattal egyező mértékben határozták meg. Másrészt állította, hogy a peres felek a közöttük létrejött szerződéseket nem módosították, hiszen az alperes a szerződésekben eredetileg meghatározott teljesítési határidők figyelembevételével is

jogszerűen teljesíthetett volna. Ezért a feleknek a teljesítési határidő előtti kifizetésekhez kapcsolódó levonások alkalmazására vonatkozó megállapodását nem szerződésmódosításnak, hanem egy önálló (külön) szerződésnek kell tekinteni, amely lényegében kiegészítette az eredeti szerződéseket a fizetés ütemezése körében.

[39] Az előlegek fizetésével kapcsolatos felperesi érveléssel összefüggésben előadta, hogy alaptalan a felperesnek az az állítása, miszerint a perbeli esetben a felek nem az előleg céljának és rendeltetésének megfelelően jártak el, illetve, hogy emiatt kétszeres hátrány érte volna a felperest.

[40] Az elsőfokú bíróság a felperes valamennyi keresetét megalapozatlannak találta.

[41] Mindenekelőtt megállapította, hogy a keresetben megjelölt szerződések közül az I-III. számú szerződésekre – a megkötésük időpontjára tekintettel – még a régi Ptk., a IV. számú szerződésre pedig már a Ptk. rendelkezéseit kellett alkalmazni.

[42] A régi Ptk. 240. §-ának (1) bekezdésébe, illetve a Ptk. 6:191. §-ának (1) bekezdésébe foglalt rendelkezések alapján pedig megállapította, hogy a peres feleknek az a megállapodása, miszerint a szerződésben eredetileg kikötött teljesítési határidő utolsó napja előtti teljesítés esetén az alperes évi 16,5% mértékkel csökkentett összegben köteles csak a számlát kiegyenlíteni, szerződésmódosításnak minősült.

[43] A szerződésmódosítás akként jött létre a felek között, hogy a felperesnek a számlákhoz tartozó kísérő levelekben megtett, a szerződések módosítására irányuló nyilatkozatait az alperes ráutaló magatartással elfogadta akként, hogy a számlákat a végső teljesítési határidő lejárta előtt, évi 16,5%-os díjcsökkentés alkalmazásával kiegyenlítette. Az alperesnek ezt az eljárását pedig a felperes – ugyancsak ráutaló magatartással – elfogadta azzal, hogy az alperesnek ezt az eljárását nem kifogásolta, azt tudomásul vette.

[44] Rámutatott, hogy a felek részéről ráutaló magatartással megvalósított szerződésmódosításokat pedig annak ellenére érvényesen létrejött módosításoknak kellett tekinteni, hogy azok az eredeti szerződésekben kikötött írásbeli alaknak – nem vitásan – nem feleltek meg. A régi Ptk. 217. §-ának (2) bekezdésébe és a Ptk. 6:94. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezések alapján ugyanis a teljesítések elfogadásával a módosítások annak ellenére érvényessé váltak, hogy azokra az eredeti szerződésekben kötelezően előírt alakiság mellőzésével került sor.

[45] Az adott esetben pedig a teljesítések elfogadása megállapítható volt amiatt, hogy a felek a közöttük fennálló több mint 20 éves szerződéses kapcsolatrendszerükben rendszeresen alkalmazták ezt a módszert, azt a felperes 2018 márciusáig soha nem kifogásolta, az ellen nem tiltakozott, és jogfenntartó nyilatkozatot sem tett az azzal kapcsolatos esetleges igényei tekintetében.

[46] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a szerződésmódosításokat a keresetben megjelölt mind a négy szerződés esetében érvényesen létrejött módosításoknak fogadta el és a felperes keresetét a módosított tartalmú szerződése alapján bírálta el.

[47] Ennek eredményeként pedig a felperes elsődleges kereseti kérelme tekintetében megállapította, hogy a felperes a per során nem tudta bizonyítani azt az állítását, hogy a szerződések módosítására azzal a tartalommal került sor, hogy az alperes a határidő előtti teljesítések esetén a jegybanki alapkamattal egyező mértékű levonásra jogosult. A felperesnek ezt az állítását ugyanis a peres felek törvényes képviselőinek tanúvallomása nem támasztotta alá, és annak ellentmondott a felperesnek az a magatartása is, hogy az alperes által 16,5%-os mértékben alkalmazott levonás ellen 2018 márciusáig soha nem tiltakozott, azt nem kifogásolta és jogfenntartó nyilatkozatot sem tett azzal összefüggésben.

[48] A felperesnek a kamat mérséklésére alapított, másodlagos kereseti kérelmével összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az azért alaptalan, mert a felperes az adott esetben nem kamatot fizetett az alperesnek, az alperes pedig nem kamat címén végzett levonásokat a felperesnek járó vállalkozói díjakból, amelyre tekintettel a felperesnek a régi Ptk. 232. §-ának (4) bekezdésébe és a Ptk. 6:132. §-ába foglalt, a túlzott mértékű kamat mérséklésére vonatkozó szabályok alkalmazására történt hivatkozása megalapozatlan volt.

[49] A felperes harmadlagos kereseti kérelmének az elutasítását az elsőfokú azzal indokolta, hogy a szerződésmódosítások alapján az eredeti szerződéseknek csupán a vállalkozói díj összegére vonatkozó rendelkezése módosult, a szerződések egyéb rendelkezései azonban nem. Ennek megfelelően a módosítások az eredeti szerződéseknek azt a rendelkezését sem érintették, hogy az alperes által biztosított, teljesítéssel fedezett 100 000 000 forint összegű előleg miatt 0,25%-os díjkedvezmény illeti meg az alperest.

[50] Az alperes a módosított szerződés rendelkezéseinek megfelelően teljesített az alperes felé, ezért a magatartása nem tekinthető olyan szerződésellenes vagy jogellenes magatartásnak, amely megalapozná a kártérítési kötelezettségét, ezért a felperes erre alapítottnan előterjesztett, harmadlagos kereseti kérelme ugyancsak megalapozatlan.

[51] Ezzel összefüggésben rámutatott arra is, hogy bár a felperes a keresetében nem hivatkozott az I-IV. számú szerződések érvénytelenségére, és nem kérte az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonását, az eljárás során utalt arra, hogy a szerződésmódosítások érvényesen azért sem jöhettek létre, mert azok a közbeszerzési szabályok megsértését jelentették volna.

[52] Erre tekintettel pedig az elsőfokú bíróság hivatkozott az ítéletében a Debreceni Ítéltábla (helyesen:) számú ítéletében kifejtettekre, amelyre tekintettel a jelen perben a bíróság nem vizsgálhatta ebből a szempontból a szerződésmódosítások érvényességét, mivel annak feltétele lett volna, hogy a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértését a közbeszerzési döntőbizottság, vagy az erre hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság jogerősen megállapítsa.

[53] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak a végleges formában fenntartott kereseti kérelme szerint történő megváltoztatását kérte.

[54] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg az ítéletében, hogy a peres felek között érvényes szerződésmódosításokra került sor. Ennek indokaként pedig arra hivatkozott, hogy a nem vitás tényállás szerint az írásba foglalt szerződések mindegyike tartalmazta azt a kikötést, miszerint a szerződésmódosítás kizárólag a mindkét fél által cégszerűen aláírt írásbeli okirattal lehetséges.

[55] Azok a nyilatkozatok azonban, amelyeket az elsőfokú bíróság szerződésmódosító nyilatkozatnak minősített, csupán elenyésző esetben származtak a felperes törvényes képviselőjétől, mivel azokat legtöbbször H.Á., a felperes gazdasági igazgatója tette, aki nem volt cégjegyzésre jogosult a felperesnél.

[56] Előadta továbbá, hogy az alperes írásos szerződésmódosító ajánlatot soha nem tett, csupán levonásokat alkalmazott. Nem volt tehát olyan írásos ajánlat, amelyet a felperes ráutaló magatartással elfogadhatott volna.

[57] Állította azt is, hogy a felperes azon írásos nyilatkozatai, hogy „a fizetési határidő előtti teljesítés miatt felmerülő kamatokat vállalja”, nem tekinthető szerződésmódosítási ajánlatnak, mivel abból a módosítás lényeges tartalma, azaz a kamat pontos mértéke nem állapítható

meg. Pusztán ezen kijelentés alapján ezért az alperes nem volt jogosult évi 16,5% mértékű kamatot alkalmazni.

[58] Előadta továbbá, hogy a felperes a kamatterhelések mértékét sem írásban, sem ráutaló magatartással nem fogadta el. Ezzel szemben a felperes amint észlelte, hogy a levonások aránytalanul magasak, az igényét összesítette és azt az elévülési időn belül érvényesítette az alperessel szemben.

[59] Rámutatott, hogy a szerződésmódosítások az adott esetben nem azért érvénytelenek, mert sértik a közbeszerzési szabályokat, hanem azért, mert ellentétesek a feleknek az írásba foglalt szerződésekben megállapított, a szerződések módosítására vonatkozó rendelkezéseivel.

[60] Ezzel összefüggésben utalt arra is, hogy a bírói gyakorlat szerint a szerződés, illetve annak módosításának érvénytelensége akkor is hivatkozható, ha egyébként annak feltételeit a fél a megkötéskor akár írásban, akár hallgatólagosan elfogadta.

[61] Hivatkozott arra is, hogy az adott esetben a felperest gazdasági kényszer vezérelte, hiszen az árbevételének döntő része az alperestől származott. A felperes erre figyelemmel várt a felperessel szembeni igény érvényesítésével a hatályban lévő vállalkozási szerződések lejártáig.

[62] Utalt arra is, hogy az igényérvényesítés jogosultság, nem pedig kötelezettség, ezért az a körülmény, hogy a felperes egyes követeléseket „hagyott elévülni”, nem értékelhető úgy, mintha a felperes egyetértett volna az alperes eljárásával.

[63] A másodlagos kereseti kérelmét elutasító döntéssel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a peres felek egyezően kamatnak minősítették az alperesi levonásokat, mégpedig azért, mert azok annak a potenciális pénzügyi veszteségnek a fedezésére szolgáltak, amely az alperest a korábbi kifizetés miatt elmaradó betéti kamatok miatt érthette. Az alperes saját maga nevezte kamatnak a levonásokat valamennyi terhelési értesítőjében, hosszú éveken keresztül, amit az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelme elbírálása során teljes mértékben figyelmen kívül hagyott.

[64] Álláspontja szerint amennyiben igaz az, hogy a felek ráutaló magatartásával a szerződésmódosítás érvényesen létrejött, úgy annak tartalma nem csupán levonás mértéke, hanem annak jogcíme esetében is kötelező erejű.

[65] A harmadlagos kereseti kérelmét elutasító ítéleti rendelkezés elleni fellebbezése indokaként a felperes ismételten hivatkozott arra, hogy az I. és III. számú szerződések értelmében az alperest az összesen 1% mértékű díjcsökkentésből 0,25% nem illette meg, mivel az összesen 400 000 000 forint előlegből 100 000 000 forintot nem bocsátott a rendelkezésére, hiszen ezen előlegrészt a felperes minden hónapban köteles volt visszafizetnie az alperesnek és ahhoz csupán az alperes által alkalmazott évi 16,5% mértékű kamatterhelés árán juthatott csak újra hozzá.

[66] Az alperes tehát olyan összeg kifizetése miatt eszközölt csökkentést, melyet a szerződés szerint egészében a felperes rendelkezésére kellett volna bocsátania előleg jogcímén.

[67] Az alperes azonban az előleget csökkentett mértékben és nem folyamatosan bocsátotta a felperes rendelkezésére, ugyanakkor az árendedményt teljes egészében igénybe vette.

[68] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helyes indokai alapján történő helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltség fizetésére kötelezését kérte.

[69] Álláspontja szerint a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, hogy az elsőfokú bíróság által szerződésmódosító nyilatkozatnak minősített okiratokat nem a felperes cégjegyzésre jogosult képviselője írta alá, egyrészt „A polgári perrendtartásról” szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 373. §-ának (2) bekezdése alapján meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül, másrészt érdemben is megalapozatlan, mivel a felperesnek azt a magatartását, hogy a levonásokat minden esetben elfogadta, az esetlegesen álképviselőként eljáró gazdasági igazgató részéről megtett jognyilatkozatok jóváhagyásaként kell értékelni.

[70] Írásos szerződésmódosító ajánlatot valóban nem az alperes, hanem a felperes tett, amit az alperes a levonások alkalmazásával elfogadott. Ezt pedig a felperes – ráutaló magatartással – szintén elfogadta, ezáltal pedig a szerződésmódosítás a felek között létrejött.

[71] A szerződésmódosítás érvénytelenségére történt felperesi hivatkozással összefüggésben egyrészt utalt arra, hogy a felperes anélkül hivatkozott az ebben a körben kialakult bírói gyakorlatra, hogy azt konkrét eseti döntéssel alátámasztotta volna. Másrészt hivatkozott arra, hogy a felperes a perben a szerződések érvénytelenségének megállapítására, illetve az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonására irányuló kereseti kérelmet nem terjesztett elő. A felperes ugyan utalt a közbeszerzési szabályok megsértésére, azonban ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy azt ebben a perben nem vizsgálhatta, mivel annak feltétele lett volna, hogy a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértését a közbeszerzési döntőbizottság vagy bíróság jogerősen megállapítsa.

[72] Az alakítás megsértésére történt felperesi hivatkozással összefüggésben utalt az ellenkérelmében a BH2014. évi számában 303. sorszámon, illetve a BDT2005. évi számában 1281. számon közzétett eseti döntésekben foglaltakra és állította, hogy azok alapján az elsőfokú bíróság helyesen tekintette a módosításokat érvényes jognyilatkozatoknak.

[73] A felperes másodlagos kereseti kérelmével összefüggésben kiemelte, hogy nem egy adott üzleti vagy jogi aktus felek általi elnevezésén van hangsúly, hanem a jogi megítélésén.

[74] Az elsőfokú bíróság pedig helyesen mutatott rá arra, hogy a vállalkozói díjból történt alperesi levonás nem minősült kamatnak, amelyre tekintettel a kamat mérséklésére vonatkozó szabályok sem voltak a jelen perben alkalmazhatók.

[75] A harmadlagos kereseti kérelem tekintetében az alperes fenntartotta azt az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját, miszerint téves a felperesnek az az állítása, hogy az előlegnek folyamatosan a rendelkezésére kellett állnia.

[76] Állította ugyanakkor, hogy az adott esetben a felek az előleg céljának és rendeltetésének megfelelően jártak el, ezért alaptalan a felperesnek az a hivatkozása, miszerint az előleg rendeltetésellenes alkalmazása miatt szorult finanszírozásra, illetve, hogy ezáltal kétszeres hátrány érte.

[77] A fellebbezés nem megalapozott.

[78] Az ítéltábla megállapítása szerint az elsőfokú bíróság szerint a tényállást teljeskörűen feltárta és azt helyesen állapította meg, az így megállapított tényállásból pedig az általa helyesen megjelölt jogszabályok és bírósági gyakorlat helytálló alkalmazásával érdemben helytálló döntést hozott.

[79] A felperes fellebbezésében előadottak pedig az elsőfokú bíróság részéről eljárási szabálysértés nélkül meghozott, kellően megindokolt, jogszerű döntés megváltoztatására nem voltak alkalmasak.

[80] Ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján – az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal azonos jogszabályi rendelkezésekre és jogi indoklásra utalással – helybenhagyta.

[81] Az ítéltábla csupán a fellebbezésben és a fellebbezési ellenkérelemben előadottakra tekintettel mutat rá a következőkre:

[82] Helytállóan hivatkozott az alperes a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a felperesnek „a szerződést módosító nyilatkozatok” cégszerű aláírásának hiányára vonatkozó fellebbezési hivatkozása olyan új tényállításnak minősült, amelynek érdemi vizsgálatára a másodfokú eljárásban már nem kerülhetett sor.

[83] A felperesnek ugyanis az a hivatkozása, hogy az elsőfokú bíróság által a szerződések módosítására irányuló jognyilatkozatoknak tekintett okiratokat nem a felperes cégjegyzésre jogosult képviselője írta alá, a másodfokú eljárásban új tényállításnak minősült, hiszen erre a felperes az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott.

[84] A Pp. 373. §-a (2) bekezdésének – a fellebbezés elbírálásának időpontjára tekintettel a jelen másodfokú eljárásban „A jogalkotásról” szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. §-a (1) bekezdésének *b)* pontja alapján alkalmazandó – rendelkezése szerint azonban a fellebbezésben új tényállításra akkor kerülhet sor, ha az új tény a fél önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a fellebbező fél tudomására, vagy következett be, feltéve, hogy az elbírálás esetén rá nézve kedvezőbb ítéletet eredményezhetett volna.

[85] Arról pedig, hogy a hivatkozott okiratokat aláíró gazdasági igazgató nem cégjegyzésre jogosult képviselő volt, a felperesnek már nyilvánvalóan az elsőfokú eljárásban is tudomása volt, azonban erre a tényre az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott.

[86] Ennek következtében azonban az ítéltábla – a Pp. 373. §-ának (2) bekezdésébe foglalt feltételek hiányában – a felperesnek ezt a fellebbezési hivatkozását érdemben már nem vizsgálhatta.

[87] Alaptalan a felperesnek az alperestől származó írásos szerződésmódosító ajánlatok hiányára történt fellebbezési hivatkozása is.

[88] Az elsőfokú bíróság ugyanis – ahogyan erre az alperes is helyesen hivatkozott a fellebbezési ellenkérelmében – a felperesnek az általa kiállított számlákra rávezetett nyilatkozatait tekintette a szerződések módosítására irányuló jognyilatkozatoknak, amelyeket ebből következően nem a felperesnek, hanem az alperesnek kellett elfogadnia ahhoz, hogy a felek jogviszonyában a szerződésmódosítás ténye megállapítható legyen.

[89] Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a felperesnek az általa kiállított számlákon feltüntetett, azonos tartalmú nyilatkozatait helyesen minősítette a szerződések módosítására irányuló ajánlatoknak, figyelemmel arra, hogy azokat egészen 2018 februárjáig a felperes maga is ekként értékelte, hiszen az azok alapján végzett alperesi levonásokat éveken keresztül tudomásul vette, azok ellen soha nem tiltakozott.

[90] Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával is, hogy a felperesnek azt a magatartását, hogy az alperes részéről rendszeresen és azonos mértékben végrehajtott díjcsökkentéseket éveken keresztül elfogadta, a díjcsökkentések ráutaló magatartással történő elfogadásának kellett tekinteni, ami a szerződések ezen rendelkezéseinek az érvényes módosítását eredményezte.

[91] Az a tény pedig, hogy a szerződések módosítására nem az azokban kikötött írásbeli alakban került sor, az adott esetben nem eredményezték a módosítások érvénytelenségét.

[92] Ezzel összefüggésben helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság arra, hogy a peres felek által a szerződés módosítására kikötött írásbeli alak megsértése nem eredményezte a módosítások érvénytelenségét, figyelemmel arra, hogy a régi Ptk. 217. §-ának (2) bekezdésébe és a Ptk. 6:94. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezések alapján a teljesítések elfogadásával a szerződésmódosítások az alakiság mellőzése ellenére érvényessé váltak.

[93] A felperesnek a gazdasági kényszerhelyzetével kapcsolatos fellebbezési előadása a szerződésmódosítások érvényessége szempontjából súlytalan hivatkozás volt.

[94] Annak ugyanis, hogy a felperes milyen gazdasági szempontok miatt fogadta el hosszú éveken keresztül az alperes által alkalmazott levonásokat, az általa tanúsított magatartás jogi megítélése szempontjából nem lehetett jelentőséget tulajdonítani.

[95] Téves a felperesnek az igényérvényesítési jogosultságával kapcsolatos fellebbezési érvelése is.

[96] Az elsőfokú bíróság ugyanis nem az igényérvényesítés elmulasztásával (a követelések elévülésével) indokolta a döntését, hanem azzal, hogy a felperes nem tett egyetlen olyan tartalmú jognyilatkozatot sem, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy nem ért egyet az alperes által alkalmazott díjcsökkentésekkel.

[97] A felperes részéről a másodlagos kereseti kérelmét elutasító ítéleti döntéssel szemben előterjesztett fellebbezés kapcsán az alperes helytállóan hivatkozott az ellenkérelmében arra, hogy annak eldöntése során, hogy a szerződésmódosításokban megjelölt 16,5% mértékű levonás kamatnak tekinthető-e, nem a levonás felek által alkalmazott megjelölésének, hanem a „cselekmény” jogi tartalmának kellett elsődlegesen jelentőséget tulajdonítani.

[98] Ebből a szempontból kiindulva pedig helyes az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy a felperesnek járó vállalkozói díjból történt alperesi levonások nem minősültek kamatnak, ezáltal arra vonatkozóan a kamat mérséklésére vonatkozó rendelkezéseket sem lehetett alkalmazni.

[99] Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság arra, hogy a kamat – legáltalánosabb megfogalmazásában – az idegen pénz használatának ellenértéke, ezért azt az köteles megfizetni, aki a más pénzt használja.

[100] Az adott esetben azonban ezeket a feltételeket, illetve kritériumokat az alperes által alkalmazott díjcsökkentés tekintetében nem lehetett megállapítani, ezért azt kamatnak sem lehetett tekinteni.

[101] A harmadlagos kereseti kérelmét elutasító ítéleti rendelkezés kapcsán alaptalanul állította a felperes a fellebbezésében, hogy az alperes olyan összeg kifizetése miatt (is) végzett levonást a neki járó vállalkozói díjból, melyet a szerződés szerint teljes egészében a rendelkezésére kellett volna bocsátania előleg jogcímén.

[102] A harmadlagos kereseti kérelemmel érintett I. és III. számú szerződésekben a felek abban állapodtak meg, hogy az előleg a szerződések 8.7. pontjában foglalt feltételek szerint kerül megfizetésre, annak összege pedig a 8.4. pont szerint kiállított végszámla összegéből levonásra kerül.

[103] Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a peres felek közötti szerződésmódosítások ezeket a szerződési rendelkezéseket nem érintették, ezért azok alkalmazásával az alperes szerződésszegést nem követett el, ami kizárta a felperes erre alapítottan előterjesztett kártérítési igénye megalapozottságának a megállapítását.

[104] A felperes fellebbezése eredménytelen maradt. Ezért a felperes a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján a jogi képviselője ügyvédi munkadíjából származó saját másodfokú perköltségét maga köteles viselni.

[105] A Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes köteles továbbá megtéríteni az államnak a részére az elsőfokú bíróság által engedélyezett részleges költségfeljegyzési joga alapján előzetesen meg nem fizetett 2 500 000 forint fellebbezési eljárási illetéket, amelyről az ítéltábla „A polgári és a közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség megfizetéséről” szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése szerint határozott.

[106] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében ugyan kérte a másodfokú perköltségei megtérítését, az általa megtéríteni igényelt perköltsége felszámítását azonban a Pp. 81. §-ának (2) bekezdésében meghatározott módon (az összeg és a felszámítás alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés megjelölésével) elmulasztotta. A felszámítani elmulasztott másodfokú perköltségről pedig az ítéltábla – figyelemmel a Pp. 82. §-ának (3) bekezdésében foglaltakra – nem dönthetett.

Debrecen, 2021. március 25.

Szilágyiné dr. Karsai Andrea s.k. a tanács elnöke, Dr. Szűcs Lajos s.k. előadó bíró, Cogoiné dr. Boros Ágnes s.k. bíró